

פרק 2

מהו תוצר ב-PBL?

למידה בדרך ה-PBL

שאלה
פוריה

בחירת
תוצר

י.מ.ה.

תכנון
זמנים

חקר
פעיל

טיוטות
מרבוב
משוב
מקדם

פרזנטציה

רפלקציה

למידה בדרך ה-PBL

למה תוצר?

■ תוצר הוא המנוע השני (אחרי השאלה הפוריה) של הלמידה בפרויקט.

■ תוצר הוא מענה טוב לשאלה הקבועה של תלמידים "למה לי ללמוד את זה?" ("למה ללמוד פיזיקה? כדי להצליח להשיט סירה").

■ התוצרים בלמידה מבוססת פרויקטים מגוונים מאוד – אקדמיים, יצירתיים, אובייקטים או אירועים – והם מעוררים אצל התלמידים מוטיבציה ללמידה ושמחת יצירה.

מתי מתחילים לחשוב על תוצר? מתי התלמידים יודעים מהו התוצר?

- את התוצר הסופי, כמו את השאלה הפוריה, המורה מגדיר/ה מראש, בתהליך תכנון הפרויקט. ביום החשיפה של הפרויקט בכיתה, המורה מודיע/ה לתלמידים מהי השאלה הפוריה, התוצר, הימ"ה (ביחידה הבאה) וציר הזמן של הפרויקט.
- בתהליך תכנון הפרויקט המורה עושה "הנדסה הפוכה" (Reverse engineering) - "גוזר/ת" את תכנון תהליך הלמידה מתוך התוצר הסופי ("אם אני רוצה שהתלמידים יאצרו תערוכה – מה הם צריכים לדעת ומה הם צריכים לדעת לעשות? מה אני צריך/ה ללמד אותם?").

למידה בדרך ה-PBL

מהו תוצר טוב?

- תוצר טוב הוא תוצר מלהיב, שמעורר מוטיבציה אצל התלמידים ("איזה כיף! הולכים ליצור סרט אנימציה!").
- תוצר טוב הוא תוצר שרלוונטי לעולמם של הלומדים.
- תוצר טוב משלב עבודת ראש, לב וידיים.
- תוצר טוב ממש הוא תוצר שיש לו משמעות בעולם האמיתי – תוצר שמועיל למישהו, שעונה על צורך, שיש לו קהל אמיתי, שמחולל שינוי.

אפשר דוגמה?

תוצר של פרויקט במדעים:

■ קמפיין הקורא לציבור לתרום דם.

תוצר של פרויקט בספרות:

■ שיעור על שיר אהבה שהתלמידים מעבירים לכיתת גימלאים.

תוצר של פרויקט בביולוגיה:

■ מערך ליצנות רפואית המועבר לילדים בבית חולים בנושא מחלות.

תוצר של פרויקט בגיאוגרפיה:

■ מפת כל שבילי האופניים בעיר.

תוצר של פרויקט באזרחות:

■ נייר עמדה בנושא חלוקת תקציב עירוני הנשלחת לראש העיר.

למידה בדרך ה-PBL

איך זה נראה בתוך פרויקט?

מדיניות חברתית-כלכלית בישראל בראי הקריקטורה

- **שם המורה:** אדר כהן
- **שכבת גיל ובית ספר:** כיתת מגמה עירונית, חולון
- **תחום דעת:** אזרחות
- **שאלה פוריה:** כמה רווחה יש בישראל מדינת הרווחה? (וכמה רווחה היתה פעם לעומת היום?)
- **תוצר:** תערוכת קריקטורות
- **ימ"ה (ידע, מיומנויות, הרגלים):**
  - **ידע** – מדיניות כלכלית-חברתית בישראל, קריקטורות פוליטיות
  - **מיומנויות** – קריאה וניתוח טקסט ויזואלי וכמותי, אוצרות תערוכה, הדרכה בתערוכה
  - **הרגלים** – פיתוח פרספקטיבה, חשיבה ביקורתית, עבודת צוות
- **תיאור הפרויקט:**
- התלמידים למדו סוגיות במדיניות הרווחה של ישראל תוך כדי היכרות מקרוב עם ארכיון מוזיאון הקריקטורה והקומיקס בחולון, בחירת קריקטורות מתאימות מתוך הקשר, אצירתן והצגתן בתערוכה.

למידה בדרך ה-PBL

ובפרויקט אחר?

מתבגרים אחרת – סיור ספרותי בירושלים

- שם המורה: ליה סלע
- שכבת גיל ובית ספר: י', תיכון קוגל, חולון
- תחום דעת: ספרות
- שאלה פוריה: האם בישראל מתבגרים אחרת?
- תוצר: תכנון והדרכת סיור ספרותי בירושלים
- ימ"ה (ידע, מיומנויות, הרגלים):
  - ידע – שירה וסיפורת ישראלית של המאה ה-20
  - מיומנויות – ניתוח ספרותי, הדרכת סיורים, למידה בינתחומית
  - הרגלים – עצמאות בלמידה, חשיבה יצירתית, עבודת צוות
- תיאור הפרויקט:

התלמידים דנו לעומק בשאלה מה מייחד את ההתבגרות שלהם בישראל לעומת מדינות אחרות, התחלקו לקבוצות לפי התשובות (שכול, דתיים-חילוניים, שסע עדתי וכו'), מצאו וניתחו יצירות ספרותיות העוסקות בנושאים אלו, חיברו את היצירות לאתרים רלוונטיים בירושלים, יצרו סיורים מודרכים בירושלים סביב היצירות והדריכו בסיורים בפועל.

למידה בדרך ה-PBL

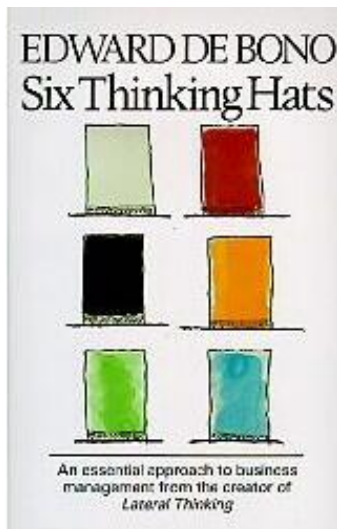

מאה ומשהו תוצרים

☐ שימוע ציבורי	☐ ריקוד	☐ שיפוץ מבנה ציבורי	☐ דיבייט
☐ תערוכת קריקטורות	☐ קומיקס	☐ מסע בזמן	☐ עיצוב אופנה
☐ משפט ציבורי	☐ תכשיטים	☐ שיפוץ מבנה/ עיצוב חדר	☐ גרפיטי
☐ סאטירה חברתית	☐ שירות לקהילה	☐ קיוסק בית ספרי	☐ סרט
☐ קמפיין	☐ משחקי קבוצה	☐ הקמת מסעדה	☐ אנימציה
☐ סיור אזרחי/ ספרותי	☐ מערך שיעור	☐ חפירה ארכיאולוגית	☐ מסיבה, קרנבל
☐ תסריט לסדרת טלוויזיה	☐ תיקים	☐ פסל סביבתי	☐ הקמת מרכז העשרה
☐ תוכנית ריאליטי	☐ משחק מחשב	☐ הקמת מועדון	☐ אתר אינטרנט
☐ בספרות/תנ"ך/ היסטוריה	☐ מסיבת יומולדת	☐ יריד שעשועים	☐ חולצות טי
☐ תכנון שכונה	☐ מרכז למידה בנושא	☐ דוכנים בשוק	☐ חוברת תובנות
☐ בניית גשר	☐ גן חיות, גן בוטני	☐ סלוגן	☐ שיר/ דיסק מוסיקה
☐ ייזום מוצר/ פטנט	☐ כנס, יום עיון	☐ ספר חוקים	☐ פיסול
☐ מודל בית ספר אידיאלי	☐ ניסוי	☐ פרסומת	☐ פוסטר
☐ ותמיד יש עוד אחד....	☐ כמוסת זמן	☐ צילום סרט/קליפ	☐ עיצוב מוצר
	☐ אירוע תרומה לקהילה	☐ אמנות בחול	☐ עיצוב גרפי
	☐ ספר (עיוני, חידות, סיפורים, שירים)	☐ פיסול בטבע	☐ ארכיטקטורה
	☐ עיר העתיד	☐ חוברת/ עיתון	☐ מחזה (כתיבה, הפקה), תפאורה, תלבשות
	☐ גינה	☐ תוכנה/ לומדה	☐ דף פייסבוק
	☐ טיול, סיור	☐ תחרות, טורניר, אולימפיאדה	☐ אמנה
	☐ חידה/ בדיחה	☐ דיון רב משתתפים, פאנל	☐ פרויקט מחזור
	☐ חיבור	☐ תערוכת ציורים	☐ איסוף תרומות
	☐ כתיבת חזון/ "אני מאמין"	☐ ספר לימוד	☐ תחנת רדיו, תכנית רדיו
	☐ ראיון	☐ תבשילים ומאכלים	☐ בניית מכשיר חשמלי
	☐ דיון פרלמנטרי	☐ תערוכת צילומים	☐ סיפורי ילדים
	☐ עתירה לבית משפט	☐ שמיכת טלאים	☐ קליפ
	☐ נייר עמדה	☐ מבוך	☐ פעילות לכיתות אחרות
	☐ תוכנית תחקירים	☐ מסלול מכשולים	☐ הופעה מוסיקלית
		☐ פאזל	☐ פינת חי

ואפשר גם אחרת?

אפשר לנסות ולסווג שאלות פוריות לפי ששת כובעי החשיבה של דה בונו:

- האם ישראל היא מדינה דמוקרטית? (ביקורתי)
- איך ישראל דמוקרטית בשבילי? (רגשי)
- איך ישראל תהיה דמוקרטית יותר? (יצירתי)

למידה בדרך ה-PBL

ועוד שאלה...

אפשר כמה
תוצרים לכל
תלמיד?

למה להגדיר את
התוצר מראש – ולא
תוך כדי תהליך
הלמידה?

למה שהתלמידים
לא יבחרו את
התוצר?

תוצר אחד לכל
הכיתה? אבל
התלמידים שונים...
למה לא תוצרים
שונים?

גם עבודה
אקדמית/מבחן
יכולים להיות תוצר?

למידה בדרך ה-PBL

סוף פרק תוצר: בהצלחה בבחירת תוצר משמעותי!

למידה בדרך ה-PBL

ורציתי לשאול גם:

אפשר כמה
תוצרים לכל
תלמיד?

למה להגדיר את
התוצר מראש -
ולא תוך כדי
תהליך הלמידה?

למה
שהתלמידים
לא יבחרו את
התוצר?

תוצר אחד לכל
הכיתה? אבל
התלמידים שונים...
למה לא תוצרים
שונים?

גם עבודה
אקדמית/מבחן
יכולים להיות
תוצר?